

GUIA PER PUBLICAR MATERIALS D'ACORD AMB LA LLEI DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL

Règim legal

La norma fonamental en matèria de drets d'autor és el Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, que regularitza, aclareix i harmonitza les disposicions legals vigents sobre la matèria.

Els drets de l'autor o autora

L'autor o autora d'una obra adquireix automàticament, pel sol fet de ser el creador d'aquella, un conjunt de drets de caràcter patrimonial i moral que és el que denominem drets d'autor o de propietat intel·lectual.

Els drets patrimonials

Faculten el seu titular per explotar l'obra en qualsevol forma, com pot ser la seua reproducció, distribució, transformació i comunicació pública.

Aquests drets són transmissibles i de durada determinada en el temps.

Atesa la seua transmissibilitat, moltes vegades no n'hi ha prou amb identificar i contactar amb l'autor o autora i cal buscar qui en virtut d'una o successives transmissions siga en aquell moment el titular dels drets d'explotació.

Els drets morals

Sempre acompanyen l'autor o autora de l'obra, de tal forma que són inalienables i irrenunciables i faculten per:

1. Decidir si l'obra ha de ser divulgada i en quina forma.
2. Determinar si aquesta divulgació ha de fer-se amb el seu nom, sota pseudònim o signe, o anònimament.
3. Exigir el reconeixement de la seua condició d'autor o autora de l'obra.
4. Exigir el respecte a la integritat de l'obra i impedir qualsevol deformació, modificació, alteració o atemptat contra aquesta que supose perjudici als seus legítims interessos o menyscabament de la seua reputació.
5. Modificar l'obra respectant els drets adquirits per tercers i les exigències de protecció de béns d'interès cultural.
6. Retirar l'obra del comerç, per canvi de les seues conviccions intel·lectuals o morals, prèvia indemnització de danys i perjudicis als titulars de drets d'explotació.
7. Accedir a l'exemplar únic o rar de l'obra, quan es trobe en poder d'una altra persona, per tal d'exercitar el dret de divulgació o qualsevol altre que li corresponga.

Què hem de considerar com una obra protegida per drets d'autor?

Qualsevol creació original literària, artística o científica, expressada per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, actualment conegut o que s'invente en el futur, entre les quals es troben:

- a. Els llibres, fullets, impresos, epistolaris, escrits, discursos i al·locucions, conferències, informes forenses, explicacions de càtedra i qualsevol altres obres de la mateixa naturalesa.
- b. Les composicions musicals, amb lletra o sense.
- c. Les obres dramàtiques i dramaticomusicals, les coreografies, les pantomimes i, en general, les obres teatrals.
- d. Les obres cinematogràfiques i qualsevol altres obres audiovisuals.
- e. Les escultures i les obres de pintura, dibuix, gravat, litografia i les historietes gràfiques, còmics o historietes il·lustrades, així com els seus assajos o esbossos i les altres obres plàstiques, siguin o no aplicades.
- f. Els projectes, plànols, maquetes i dissenys d'obres arquitectòniques i d'enginyeria.
- g. Els gràfics, mapes i dissenys relatius a la topografia, la geografia i, en general, a la ciència.
- h. Les obres fotogràfiques i les expressades per procediment anàleg a la fotografia.
- i. Els programes d'ordinador.
- j. Obres derivades, com ara les traduccions i adaptacions, les revisions, actualitzacions i anotacions, els compendis, resums i extractes, els arranjaments musicals i qualsevol transformacions d'una obra literària, artística o científica.
- k. Les col·leccions d'obres alienes, de dades o d'altres elements independents com ara les antologies i les bases de dades que per la selecció o disposició dels seus continguts constitueixen creacions intel·lectuals, sense perjudici, si escau, dels drets que pogueren subsistir sobre aquests continguts.

En cap cas, la falta de l'expressió *copyright* o del símbol © és indicatiu que allò que tenim davant no està protegit per drets d'autor. Hi ha molts casos en què no apareixen aquestes mencions.

Per tant, per evitar problemes, hem de partir de la regla que qualsevol creació original amb què ens trobem, en principi, és una obra protegida.

Principi fonamental per a l'ús d'una obra

La utilització de l'obra d'un tercer requereix l'autorització del titular dels drets d'explotació, que pot ser el seu autor o autora o algú que els haja adquirit en el mercat.

Per tant, la primera cosa que ha de fer-se quan es vol publicar una obra aliena és esbrinar qui és el titular dels drets d'explotació, per tal de posar-se en contacte amb ell per sol·licitar-ne l'autorització.

Per a això pot ser útil acudir al Registre de la Propietat Intel·lectual: <http://www.mcu.es/propiedadInt/CE/RegistroPropiedad/RegistroPropiedad.html>.

L'autorització

Una vegada identificat el titular dels drets d'explotació, s'ha d'obtenir el seu consentiment o autorització.

Ací cal tenir en compte, com ja hem vist, que el titular dels drets d'exploració no ha de ser, necessàriament, l'autor o autora de l'obra, sinó que pot ser algú que haja adquirit els drets patrimonials o d'exploració (això és molt habitual), de tal forma que l'autor o autora únicament continuarà detenint els drets morals. En aquest cas, s'ha d'obtenir l'autorització del titular dels drets d'exploració, però també és molt convenient contactar amb l'autor o autora, ja que sempre conserva els drets morals sobre l'obra, els quals poden veure's afectats per l'ús de l'obra que ens disposem a fer, i així evitarem la possibilitat que sorgisca cap conflicte.

Ha d'exigir-se sempre una autorització per escrit on es concreten els drets necessaris per a la utilització que volem donar a l'obra, a més d'una sèrie de qüestions específiques, com ara la durada, l'àmbit, el preu, etc.

La utilització de l'obra

La utilització ha de limitar-se sempre als termes expressats en l'autorització, de tal forma que si obtenim una autorització, per exemple, per publicar un article d'una revista en una pàgina web, no podem anar més enllà; o d'un documental per a ús domèstic, no podem utilitzar-lo en altres àmbits.

Quan no és necessària l'autorització?

Hi ha una sèrie de supòsits en què, per distints motius, el legislador ha considerat que pot fer-se ús d'una obra sense necessitat demanar l'autorització oportuna. A continuació s'indiquen els més importants en l'àmbit de l'ensenyament:

1. El dret de citació.
2. Recopilacions periòdiques en forma de ressenyes o revista de premsa.
3. La il·lustració de l'ensenyament.
4. Conferències, al·locucions i informes davant els tribunals.
5. La paròdia.
6. Còpia per a ús privat (en aquest cas ha de tenir-se en compte que la còpia s'ha d'haver obtingut d'una obra a què s'ha accedit legalment).
7. Obres que estiguen en domini públic.
8. El préstec, comunicació pública o reproducció en museus, biblioteques, arxius, etc.
9. Utilització de bases de dades per l'usuari legítim.
10. Utilització de les obres en ocasió d'informacions d'actualitat.
11. Utilització d'obres situades en vies públiques.
12. Actes oficials i cerimònies religioses.
13. Quan es tracte d'obres ja divulgades en benefici de persones amb discapacitat.

Tampoc és necessària autorització per a la utilització d'obres no protegides o que estiguen en domini públic.

El dret de citació

És lícita la inclusió en una obra pròpia de fragments d'altres alienes de naturalesa escrita, sonora o audiovisual, així com la d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, sempre que:

1. Es tracte d'obres ja divulgades.

2. La seua inclusió es realitze a títol de citació o per a la seua anàlisi, comentari o judici crític.
3. Es realitze amb fins docents o d'investigació, en la mesura justificada pel fi d'aquesta incorporació.
4. S'indique la font i el nom de l'autor o autora de l'obra utilitzada.

Recopilacions periòdiques efectuades en forma de ressenyes o revista de premsa

Tenen la consideració de citacions. Però, quan es realitzen recopilacions d'articles periodístics que consisteixen bàsicament en la mera reproducció i l'esmentada activitat es realitza amb fins comercials, l'autor o autora que no s'hi haja oposat expressament té dret a percebre una remuneració equitativa.

En cas d'oposició expressa de l'autor o autora l'activitat no s'entén emparada per aquest límit.

La il·lustració de l'ensenyament

No necessita autorització de l'autor o autora el professorat de l'educació reglada per realitzar actes de reproducció, distribució i comunicació pública de fragments curts d'obres o d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, sempre que:

1. Aquests actes es facen únicament per a la il·lustració de les activitats educatives a les aules.
2. Que es faça en la mesura justificada per la finalitat no comercial perseguida.
3. Que es tracte d'obres ja divulgades.
4. Que, excepte en els casos en què resulte impossible, s'incloguen el nom de l'autor o autora i la font.

Queden exclosos els llibres de text i els manuals universitaris, per la qual cosa en aquests casos cal l'autorització pertinent.

Conferències, al·locucions i informes davant els tribunals

Es poden reproduir, distribuir i comunicar les conferències, al·locucions, els informes davant els tribunals i altres obres del mateix caràcter que s'hagen pronunciat en públic, sempre que aquestes utilitzacions es realitzen amb la finalitat exclusiva d'informar sobre l'actualitat. Aquesta última condició no és aplicable als discursos pronunciats en sessions parlamentàries o de corporacions públiques.

En tot cas, queda reservat a l'autor o autora el dret a publicar en col·lecció aquestes obres.

Obres no protegides

Per així disposar-ho expressament la llei, no estan subjectes a drets d'autor:

- Les disposicions legals o reglamentàries i els seus corresponents projectes.
- Les resolucions dels òrgans jurisdiccionals.
- Els actes, acords, deliberacions i dictàmens dels organismes públics.
- Les traduccions oficials de tots els textos anteriors.

En aquests casos cal tenir una prevenció: si els documents anteriors han sigut editats, l'edició està protegida pels drets d'autor.

Obres de domini públic

Són aquelles obres el dret d'explotació de les quals s'ha extingit. El cas típic és el transcurs de més de 70 anys des de la seua divulgació o des de la seua creació si no s'havien divulgat.

Què no podem fer si hem adquirit un llibre, revista, DVD, etc.?

Sempre cal tenir present que les obres que es posen a la venda al públic en general només emparen l'ús particular i domèstic i res més.

Per tant, pel fet de posseir un exemplar d'una obra, com pot ser un article, un manual o una pel·lícula, no podem:

1. Penjar-lo en un web.
2. Fer una o diverses còpies per a tercers.
3. Projectar-lo en públic, tant en una aula, com en una comunitat de veïns, etc.

Per a tot allò que no siga un ús particular o domèstic, com en els tres supòsits enumerats anteriorment, hem d'obtenir una autorització o llicència especial contactant amb la persona titular dels drets.

I què podem fer?

Si hem comprat un llibre, una revista, un DVD, etcètera (això val per a qualsevol altre suport) vol dir que hem adquirit un dret d'ús privat, d'acord amb la naturalesa del suport. És a dir, des del punt de vista dels drets d'autor, si es tracta d'un llibre o revista podrem llegir-lo, i si és un DVD podrem reproduir-lo i visionar-lo, però això sempre en l'àmbit privat o domèstic, sense que se'n pugua fer una difusió o un visionat que sobrepassa aquest límit.

Emparats en el dret de còpia privada, també podríem fer-ne una còpia, la qual sempre ha de ser per al nostre propi ús.

Els préstecs en biblioteques i arxius públics, per regla general, també autoritzen únicament a fer un ús privat. Tot i això, en alguns casos les biblioteques de centres educatius adquireixen determinats materials amb una autorització o llicència especial per al seu ús docent, la qual cosa permet l'accés a l'estudiantat en els termes que preveu la llicència. Per tant, sempre hem de tenir en compte aquesta possibilitat.

Quan tinguem interès en una obra per a usos docents que vagen més enllà del mer préstec és important comunicar aquesta circumstància a la persona responsable de la biblioteca per tal que gestione amb el titular dels drets d'explotació una llicència especial.

Per tant, per fer un ús amb finalitats docents d'una obra, que implique el seu accés per part de membres de la comunitat universitària, és imprescindible disposar d'una llicència especial que ho empare.

